

ЗБОРНИК САЖЕТКА

са научног скупа

**“800 ГОДИНА АУТОКЕФАЛНОСТИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ”**

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици **ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ**

СЪВЪМЪЛЪУННАЮУЪСЪКЪНЪ
СННГЛЕМЪНГРЪУЪСКЪМЪНЪЗЪКОМЪНОМОКА
НОНАНСКАЗАЕМЪНМАШНМЪНЪЗЪКОМЪЗА
КОНОУПРАВНО. СЛОВОЪСТЪНЪНЪСЕЛЕНЪ
СКЪНЪСЪДМЪНЪБОРЪГДЪНЪКОГДЪННАКЪНЪЖДОУЪ
САБРАСЕ. ПОКАНТАВЪДЪТНКАКОМЪНЪКЪНЪНЪНЪНЪНЪНЪ
СЪДМЪНЪСТАТЪНЪНЪВЪСЕЛЕНЪСКЪНЪНЪВЪНЪНЪСЪКОРА.
ВЪЗНЕННАХЪЕДО НАГРАДАПРНМЪТРОФА
ПРАВГОСБОРАЛЪТНННЪНЪПАТРИАРХЪАЛЕКСЪ
АЪНАУААМНОУЪВЪНДРЪПАААЛЕКСАНДРА
ЛЪТЪСЪМЪСЪТЪСЪСЪМЪО СЪКЪНЪНЪВЪСТАФННПА

ЗБОРНИК САЖЕТКА

са научног скупа

**“800 ГОДИНА АУТОКЕФАЛНОСТИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ”**

Научни скуп одржан је 28. новембра 2019. године на Правном факултету
Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Косовска Митровица, 2019.

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ**

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ЗБОРНИК САЖЕТАКА

са научног скупа

**“800 ГОДИНА АУТОКЕФАЛНОСТИ СРПСКЕ
ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ“**

Косовска Митровица, 28. новембар 2019. године

**ЗБОРНИК САЖЕТАКА
“800 ГОДИНА АУТОКЕФАЛНОСТИ СРПСКЕ
ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ“**

Издавач:

Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

За издавача

Проф. др Душанка Јововић, декан

Уредници

Проф. др Огњен Вујовић

Проф. др Дејан Мирковић

Доц. др Душко Челић

Технички уредник

Младен Тодоровић

Дизајн корица

Маринг

Корица

Детаљ из Законоправила Светога Саве, Иловички препис, 1262. година.

Штампа

Маринг, Косовска Митровица

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-061-8

**ЗБОРНИК САЖЕТАКА
“800 ГОДИНА АУТОКЕФАЛНОСТИ СРПСКЕ
ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ“**

Ставови и закључци изнесени у овде објављеним радовима лични су ставови њихових аутора и не изражавају мишљење уредништва нити издавача.

ПРЕДГОВОР

Ова година је година посебног јубилеја. Осам је векова самосталности Српске православне цркве.

Свети Сава је 1219. године у Никеји рукоположен за првог српског архиепископа. Понео је титулу Архиепископа српских и приморских земаља. Тако је Свети Сава духовно дефинисао и осамосталио српски народ. Без духовне самосталности нема идентитета ни слободе. Она је основни услов праве државне самосталности. Зато је тај догађај од пресудног значаја за наш народ.

Имајући то у виду, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, трајно бележи овај национални јубилеј, остављајући научни траг о значају који је наша црква имала и има у трајању, опстанку и развоју српског народа. Више него симболичан значај нашег чињења је у томе што га остварујемо на просторима Косова и Метохије, у ово време и у овим околностима.

Пред читаоцима је Зборник сажетака радова који су представљени на научном скупу који је одржан на Правном факултету у Косовској Митровици 28. новембра 2019. године.

Уредници

С А Д Р Ж А Ј

- Проф. др Синиша Мишић**
ВЕЛМОЖЕ И КТИТОРСКО ПРАВО КОД НЕМАЊИЋА И
ЛАЗАРЕВИЋА..... 4
- Проф. др Ема Миљковић**
КТИТОРСКА ДЕЛАТНОСТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 15. И
ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 16. ВЕКА..... 8
- Проф. др Драгиша Бојовић**
ОДНОС НАУЧНИХ ИНСТИТУЦИЈА ПРЕМА ВЕЛИКОМ
ЛУБИЛЕЈУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ..... 11
- Проф. др Петар Анђелковић**
ДОГОДИНЕ У ПРИЗРЕНУ – ПРАВОСЛАВЉЕ КАО
ПАМТИВЕК СРБСКОГ НАРОДА..... 13
- Проф. др Милан Палевић, проф. др Дејан Мирковић**
ПАТРИЈАРХ ВАСИЛИЈЕ ЈОВАНОВИЋ – БРКИЋ, ЦРНА
ГОРА И ПЛЕМЕ КУЧИ..... 17
- Проф. др Огњен Вујовић**
СВЕТИ САВА И ТУМАЧЕЊЕ ПРИРОДЕ ВЛАСТИ И
ЊЕНОГ НАСЛЕЂИВАЊА У НЕМАЊИНОЈ ДРЖАВИ..... 19
- Проф. др Зоран Чворовић**
УТИЦАЈ ЗАКОНОПРАВИЛА СВЕТОГ САВЕ НА
РАЗВИТАК РУСКОГ ПРАВА..... 23
- Др Владимир Ђурић, виши научни сарадник,
Василије Марковић**
АУТОНОМНО ПРАВО И ПРИВРЕДНА ДЕЛАТНОСТ
ЦРКАВА И ВЕРСКИХ ЗАЈЕДНИЦА..... 25

Др Ана Човић, виши научни сарадник МЕШОВИТИ БРАКОВИ У БРАЧНИМ ПРАВИЛИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ.....	27
Доц. др Будимир Алексић, др Дејан Ђуровић СВЕТОСАВСКА ТРАДИЦИЈА НА ПРОСТОРУ ДАНАШЊЕ ЦРНЕ ГОРЕ И РАЗЛОЗИ ЊЕНОГ ОСПОРАВАЊА.....	31
Доц. др Далибор Ђукић АУТОКЕФАЛНОСТ ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКАВА У XIX И XX ВЕКУ.....	33
Др Катарина Митровић, научни сарадник О ОСНИВАЊУ ЗЕТСКЕ ЕПИСКОПИЈЕ ИЗ ДРУГОГ УГЛА.....	35
Доц. др Милан Рапајић УРЕЂЕЊЕ (УПРАВНА ОРГАНИЗАЦИЈА) СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ.....	39
Доц. др Душко Челић ГОЛГОТА И АКТУЕЛНИ ПРАВНИ СТАТУС СВОЈИНЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ.....	42
Протојереј – ставрофор доц. др Велибор Цомић УСТАВ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ ОД 1931. ГОДИНЕ.....	48
Др Срђан Младеновић ПОВЕЉЕ ЦРКВАМА И МАНАСТИРИМА – <i>Сведочанства</i> <i>српске државности на просторима Косова и Метохије у</i> <i>средњем веку</i>	55

Радица Недељковић, Невена Настић,
ПРАВОСЛАВНА РЕЛИГИЈА У ВРЕМЕНИМА
ДЕХРИСТИЈАНИЗАЦИЈЕ..... 57

Протојереј Јован Пламенац
СТО ГОДИНА УСПОСТАВЉАЊА ЈЕДИНСТВА ПЕЋКЕ
ПАТРИЈАРШИЈЕ..... 61

Горан Киковић
СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА И ИСТИНА О ЊЕНОЈ
АУТОКЕФАЛНОСТИ У ЦРНОЈ ГОРИ КРОЗ ИСТОРИЈУ.. 65

Др Сениша Мишић, редовни професор,
Одељење за историју, Универзитет у Београду, Филозофски
факултет

ВЕЛМОЖЕ И КТИТОРСКО ПРАВО КОД НЕМАЊИЋА И ЛАЗАРЕВИЋА

Апстракт: Ктиторско право је у средњовековној Србији припадало владарским резерватима. Међутим, још у време великих жупана они су то право уступали и својој браћи, удеоним кнежевима. Тако су то право искористили кнез Мирослав (Свети Апостоли) и кнез Страцимир (Богородица Градачка). Током 13. века ово право се проширило на ширу породицу владара, то јест на све жупане принчевског порекла. Тако су своје задужбине подигли Владислав, касније краљ, Димитрије Вукановић и Стефан Вукановић. Сви они су били принчеви са титулом жупана и припадали су категорији велможа или великаша. Та права су наслеђивали и њихови потомци, као и жупанску титулу, ако нису учествовали у државној управи, онда су добијали и друге титуле. Они су управљали посебним *државама*, командовали војском и били владаре стегоноше.

Од времена краља Милутина, а посебно од Душановог доба, шири се круг ктитора на велможе који и неморају бити у сродству са владаром (Јован Оливер, Хреља). Они по одобрењу владара подижу своје задужбине на територији којом управљају, или на својој баштини. Њихове задужбине треба разликовати од баштинских цркава, по правилу знатно скромнијих грађевина. Храмови које су подизали велможе нису пуно заостајали по величини, лепоти и декорацији од владарских задужбина. Први такав храм је Лесново задужбина деспота Јована Оливера, а за

њим следе и други. У доба кнеза Лазара са овом праксом је настављено, па се већи број велможа појављује у улози ктитора (Каленић, Дренча, Свети Никола). У свим случајевима када је ктитор велможа повељу и даље издаје владар, осим у случају Дренче (монах Доротеј). По правилу ови манастири имају велика властелинства са широким имунитетским привилегијама, а владар поседима придодаје увек и део поседа из владарског домена.

Кључне речи: велможе, жупани – принчеви, храм, ктитор, средњи век, Немањићи, Лазаревићи.

Prof. Siniša Mišić, PhD

Full Professor

Department of History, University of Belgrade, Faculty of
Philosophy

THE GREAT NOBLEMEN AND THE FOUNDER'S RIGHT OF NEMANJIĆ AND LAZAREVIĆ DYNASTIES

Summary

In the medieval Serbia, the founder's right belonged to the ruler's reserves. However, even at the time of the great mayors (*župan*), they also ceded that right to their brothers, the province rulers. Thus, the right was exercised by Prince Miroslav (Holy Apostles) and Prince Stracimir (Virgin Mary of Gradac). During the 13th century, this right extended to a wider family of rulers, that is, to all the of princely descent. Thus, Vladislav, later King, Dimitrije Vukanović and Stefan Vukanović built their endowments. They were all princes with the title of *župan* and belonged to the category of nobles. These rights were inherited by their descendants as well as the county title, if they did not participate in the state administration, then they received other titles. They ruled provinces, commanded an army, and were ruler-bearers (*stegonoše*).

From the time of King Milutin, and especially from the Dušan era, a circle of founders has been extended to nobles who did not even have to be related to the ruler (Jovan Oliver, Hrelja). With the approval of the rulers, they had raised their endowments in the territory they governed or that were their heritage land. Their endowments should have been distinguished from churches built on their heritage land, being of much more modest construction. The temples erected by the nobles did not lag far behind in size, beauty and decoration than the rulers' endowments. The first such temple is Lesnovo's endowment of despot Jovan Oliver, followed by others. In

the time of Prince Lazar, this practice has been continued, so a greater number of nobles appeared in the role of founder (Kalenić, Drenča, Sveti Nikola). In all cases where the founder was among the ranks of the great noblemen, the charter has still been issued by the ruler, except in the case of Drenča (monk Dorotej). As a rule, these monasteries have large estates with broad immunity privileges, and the ruler, as a practice, had added a portion of estates from his domain.

Key words: Great Noblemen, princes, temple, founders, Middle Ages, Nemanjić Dynasty, Lazarević Dynastys.

Др Ема Миљковић, редовни професор
Катедра за оријенталистику, Универзитет у Београду,
Филолошки факултет

КТИТОРСКА ДЕЛАТНОСТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 15. И ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 16. ВЕКА

Апстракт: Са губитком самосталности српских средњовековних држава и падом под османску власт, српско друштво је доживело крупне структуралне промене. Већина припадника крупне српске властеле напушта своје поседе који су се нашли у оквирима османске државе и одлазе већином у Угарску или Јужну Италију. Поједини припадници ситне властеле остају и прихватају службу у османској војсци. Реструктуирање друштва довело је до стварања нове српске „елите“, коју у првом реду чине влашке старешине кнезови и примићури, који су као институција преузети из средњег века, али су уклопљени у османски војни и административни систем. Како они постају најзначајнија друштвена група међу Србима под османском влашћу, из њихових редова се јављају ктитори цркава и манастира. Најпознатији манастири чији су ктитори влашки кнезови су манастир Заслоп у Помимљу, чији је ктитор био кнез Ђурађ Вранеш, манастир Житомилић чији је ктитор био кнез Милисав Милорадовић или црква у Требињу, чији је ктитор био кнез Радоје Храбренић.

Кључне речи: Ктиторска делатност, Српски Православни Манастири, Османска власт, Влашко становништво, Друга половина 15. века, Прва половина 16. Века

Prof. Ema Miljković, PhD
Full Professor
Department of Oriental Studies, Faculty of Philology
Belgrade University

**THE FOUNDERS OF THE SERBIAN ORTHODOX
MONASTERIES IN THE SECOND HALF OF 15TH
AND FIRST HALF OF 16TH CENTURY**

Summary

With the loss of statehood with the fall of the Serbian Medieval States under the Ottoman rule, the change of Serbian society had undergone substantial changes. Most noblemen had left the Ottoman realm and went to Hungary or Southern Italy. Some smaller noblemen had stayed and accepted the position within the Ottoman army. The restructuring of the society had produced the new „elite“, consisting of the chiefs of the Vallach population (cattle-breeders who had been resettled by the Ottoman authorities and started the process of sedentarization). They hold the Serbian medieval titles of *knez* and *primikur*, introduced and adjusted to the Ottoman system. As they become the most distinguished social group among the Serbian people under the Ottoman domination, they took the role of the founders of the monasteries. The most known monasteries whose founders was Vallach chiefs, such as Djuradj Vraneš who had founded the monastery Zaslop, monastery Žitomisljić founded by Milisav Miloradović or voivoda Radoje Hrabren, founder of the church in Trebinje.

Key words: Founders, Serbian Orthodox Monasteries, Ottoman Rule, *Vallach* Population, Second Half of 15th, First Half of 16th Century.

Др Драгиша Бојовић, редовни професор,
Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Центар за
византијско-словенске студије

ОДНОС НАУЧНИХ ИНСТИТУЦИЈА ПРЕМА ВЕЛИКОМ ЈУБИЛЕЈУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Апстракт: Обележавање осамсто година аутокефалности СПЦ била је прилика да научне институције српског народа учине додатан напор у истраживању и презентовању богате историје Српске цркве. Пошто је близу крај године у којој се јубилеј обележава, прилика је, истовремено, да се анализира постигнуто и да се одговори на питање да ли су те институције одговориле великом научном изазову.

Осврнућемо се, пре свега, на активности САНУ, Матице српске, универзитета, као и научних институција на просторима Србије, Црне Горе и Републике Српске. Прилика је и да се укаже како су те институције понашале у сличним приликама, али и нешто другачијим идеолошким и политичким околностима. Тако, на пример, обележавање осамстогодишњице рођења Светог Саве (1975. године) у организацију САНУ изгледа монументално у односу на скоро пређутану актуелну годишњицу од стране Академије.

Највећи део универзитета се определио за манифестативно обележавање јубилеја, уз ретке научне скупове, који својим тематским оквиром и донетима нису досезали до значаја великог јубилеја. До сада назначајнији научни прилог годишњици је зборник "Свети Сава и осам векова Српске цркве" проистекао из тематског броја "Црквених студија" за 2019. годину.

Имајући у виду неорганизованост и ретке подухвате, можемо се на крају позвати на речи Милоша Црњанског, које је он изговорио једним сличним поводом 1935. године: "Зашто се није одржало оно што је оглашено: да ће ова година бити посвећена светосављу? Зар се не уме тај програм, ни да оствари, ни да испуни, ни да одбрани?"

Др Петар М. Анђелковић, редовни професор,
Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Фиозофски
факултет

ДОГОДИНЕ У ПРИЗРЕНУ – ПРАВОСЛАВЉЕ КАО ПАМТИВЕК СРБСКОГ НАРОДА¹

Апстракт: Време у коме живимо посебно конструишу две теорије. Једна Фукујамина о крају историје (да живимо у постисторији) и друга Меклуанова о крају географије (да је територија неважна). У интервјуу за Чикаго Трибјун 1916., индустријалац Хенри Форд је изјавио: „Историја је мање-више глупост. Она је традиција. Не треба нам традиција. Хоћемо да живимо у садашњости, и једина историја која је вредна више од пишљивог боба јесте она коју стварамо данас. Дакле, Ми стварамо историју, Ми смо, земаљски богови, демиурзи и господари света!“ Насупрот овом ставу, који је постао централна идеја глобализма, овај рад заснива се на идеји да народ која жели да сачува будућност, а што је мутнија слика прошлости, будућност је неизвеснија, мора да сачува своје историјско сећање, своје историјско наслеђе, посебно ако је тако велико и значајно као што је србско. Народ, да би представљао целину и одржао се као целина, мора имати духовну копчу која га држи на окупу. Та копча ствара низ који траје и чини предање које је непрекидно, јер у њему није само прошлост већ и садашњост у којој је већ започела будућност. Тачка ослонца, средишња тема, есхатологија трајања и вредносно-моралног делања Срба,

¹Рад је резултат истраживања на пројекту III 47023 Косово и Метохија између националног идентитета и евроинтеграција, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

памтивек србског народа кроз векове, несумњиво је православље (светосавље,) утемељено Савиним деловањем, а практично отелотворено Видовданским заветом и Видовданском етиком. Два завета, светосавски и светослазаревски, којим путем треба ићи али и две клетве шта нас чека ако скренемо са тог пута. Наше сопство (у раду ће бити објашњена разлика између индентитета и сопства и зашто треба користити термин сопство а не индентитет) утемељено је у баштини. Вера и језик су темељни стубови народног сопства из њих се као два извора која се спајају у реку (духовну,) рађа духовно јединство које усидрује народ у вечност. Ако одпаднемо од свог сопства, а много је и домаћих и страних „чистача“ нашег сопства, постајемо бесловесна маса и лак плен „сили омане“ на коју је још давно упозоравао апостол Павле. Оба стуба нашег сопства, вера (екуменизмом) и језик (вуковом реформом) су озбиљно уздрмана. Посебно за урушавања србског сопства има отимање свете србске семље Косова и Метохије, које никад не би смело да се избрише из србске свести. Промена свести доводи до промене стварности, Јер стварност, како је Орвел упозоравао постоји само у људској свести. Због тога, као што су то јевреји вековима чинили и наш поклич али молитва која треба да развије месијански оптимизам који ће довести до националног ослобођења привремено отетих заветних територија, али и спаси угрожено србско сопство, треба да буде *“догодине у Призрену”*.

Кључне речи: Српско друштво, сопство, православље, Видовдан, догодине у Призрену.

Petar M. Anđelković, PhD
Full Professor,
University of Prishtina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Philosophy

NEXT YEAR IN PRIZREN - ORTHODOX AS A PRIMEVAL OF THE SERBIAN NATION

Summary

The time we live in specifically constructs two theories. One from Fukuyama about the end of history (that we live in posthistory) and the other from Mecluan about the end of geography (that territory is unimportant). In an interview with the Chicago Tribune in 1916, industrialist Henry Ford said: "History is more or less nonsense. She's a tradition, and we don't need a tradition. We want to live in the present, and the only history worth more than a pissing bob is the one we make today. So, We are making history, We are, earth gods, demiurs and lords of the world!" Contrary to this view, which has become the central idea of globalism, this work is based on the idea that a nation wishing to preserve the future, (since the more blurry the image of the past, the future is more uncertain) must preserve its historical memory, its historical heritage, especially if it is as large and significant as Serbian. The people, in order to represent the whole and maintain themselves as a whole, must have a spiritual buckle that holds it together. This buckle creates a string that lasts and makes a tradition that is continuous because it contains, not only the past, it contains also the present, in which the future has already begun. The point of support, the central theme, the eschatology of the duration and value-moral action of the Serbs, the primeval of the Serbian people throughout the centuries, is Orthodoxy (sacrilege), which was founded by Sava's actions and practically embodied by the Vidovdan Covenant and the Vidovdan

Ethics. Two covenants, Svetosavski and Svetolazarevski, which way to go, but also exists two curses what awaits us if we turn down that path. Our self (the paper will explain the difference between identity and self and why one should use the term self rather than identity) is grounded in heritage. Faith and language are the fundamental pillars of the people's self. From them, as the two springs that merge into the river (spiritual), and born as a spiritual, which anchors the people into eternity. If we fall away from our own self, and there are many domestic and foreign "cleaners" of our own selves, we become the wordless mass and easy prey of the "power of deception", to which the Apostle Paul warned long ago. Both the pillars of our own self, faith (ecumenism) and language (Vuk`s reform) are seriously shaken. Especially for the collapse of the Serbian self, there is the abduction of the sacred Serbian lands of Kosovo and Metohija, which should never be erased from the Serbian consciousness. Changing consciousness leads to a change in reality, because reality, as Orwell warned, exists only in human consciousness. Therefore, as the Jews have done for centuries, our prayer that should develop messianic optimism that would lead to national liberation of temporarily abducted covenant territories and also save the endangered Serbian self, should be "next year in Prizren".

Key words: Serbian society, self, Orthodoxy, Vidovdan, next year in Prizren.

Др Милан Палевић, редовни професор,
Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

Др Дејан Мирковић,
ванредни професор,
Универзитет у Приштини – Косовска Митровица, Правни
факултет

ПАТРИЈАРХ ВАСИЛИЈЕ ЈОВАНОВИЋ – БРКИЋ, ЦРНА ГОРА И ПЛЕМЕ КУЧИ

Апстракт: Након другог гашења Пећке патријаршије 1766. године, патријарх српски Василије Јовановић-Бркић је био заточен на Кипру. Одатле је дошао у Црну Гору 1767. године, на територију племена Кучи у околини данашње Подгорице. Патријарх је тесно сарађивао са архимандритом Григоријем Дрекаловићем. У истом периоду се појављује и самозванец Шћепан Мали. Бројни историјски и правни извори показују да је патријарх био умешан у догађаје који су пратили самозванца. У смислу међународног права Руска империја, Османско царство и Млетачка република су такође учесници тих догађаја. Патријарх Василије је за време свог боравка у Црној Гори сарађивао и са руским изаслаником грофом Долгоруковим, са којим је и напустио Црну Гору 1769. године. Османско царство је оптуживало Григорија Дрекаловића и патријарха Василија Јовановића-Бркића да су подстицали оружану борбу против Турака.

Кључне речи: Патријарх српски Василије Јовановић-Бркић, Црна Гора, племе Кучи, Русија, Шћепан Мали

Milan Palević, PhD
Full Profesor,
Faculty of Law, Kragujevac

Dejan Mirović, PhD
Associate professor,
University in Pristina - Kosovska Mitrovica, Faculty od Law

PATRIARCH VASILIJEOVANOVIĆ-BRKIĆ, MONTENEGRO AND THE TRIBE OF KUČI

Summary

After the second dissolution of the Patriarchate of Peć in 1766, Serbian Patriarch VasilijeJovanović-Brkić was imprisoned in Cyprus. From there he came to Montenegro in 1767, more precisely to the territory of the Kuči tribe in the vicinity of present-day Podgorica. The patriarch worked closely with Archimandrite GrigorijeDrekalović. During the very same period, Šćepan Mali, a self-proclaimed tsar, appeared. Numerous historical and legal sources show that the Patriarch was involved in the events related to the self-proclaimed tsar. The Russian Empire, the Ottoman Empire and the Venetian Republic were also participants in those events, in terms of international law. During his stay in Montenegro, Patriarch Vasilije also cooperated with the Russian envoy, Count Dolgorukov, with whom he left Montenegro in 1769. The Ottoman Empire accused GrigorijeDrekalović and Patriarch VasilijeBrkić-Jovanović of inciting Šćepan Mali to armed struggle against the Turks.

Keywords: Serbian Patriarch VasilijeJovanovic-Brkic, Montenegro, Kuči tribe, Russia, Šćepan Mali.

Др Огњен Вујовић, ванредни професор,
Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни
факултет

СВЕТИ САВА И ТУМАЧЕЊЕ ПРИРОДЕ ВЛАСТИ И ЊЕНОГ НАСЛЕЂИВАЊА У НЕМАЊИНОЈ ДРЖАВИ

Апстракт: Природа власти је одувек иста. Она тежи да створи упориште у свим областима друштва, тежи да се апсолутизује. У ту сврху гради многа оправдања. Она у свим улогама које постоје у друштву види само маске које би могла и преузети уколико то нађе за потребно. Како би оправдала своје уплитање настоји да овлада и прошлошћу. Свој легитимитет покушава да укорени дубоко у прошлости.

Римски принцепс Август је политичку власт идеолошки засновао на моделу власти оца породице, патерфамилијаса. Од тада се у римском царству настојало да она остане у политичкој породици принцепса као политичког патерфамилијаса.

У РOMEјском царству (Византији) владари настоје да се поистовећују са старозаветним представама о Давиду и представама о члановима његове владарске лозе. Ту се власт цара сматра божанском вољом. Поред тога, давно је примећено и да се од Македонске династије у суштини устаљује и принцип примогенитуре. У сваком случају, једини несумњиви легитимитет даје Божја воља.

Власт Немање и наследника из његове лозе је тумачена Божјом вољом. Зар неко може сумњати да Бог не жели свеца и светородну лозу на власти. Самосталност Немањићке државе и самосталност династије је неодвојива од самосталне цркве. Свети Сава свога оца Немању назива другим Аврамом. То је старозаветни узор уз Давида, Соломона и Јосифа. Тумачено је да

је Божја помоћ Немању пратила и током целе његове владавине. Извор Немањине одлуке ко ће наследити престо је у коначном смислу Божја воља која је за човека недокучива, а то у пракси значи воља оца породице. Одлука оца не би могла да буде схваћена као нешто неупитно без подршке самосталне српске цркве. Свети Сава одлуку оца суштински правда добрим резултатом који је из ње проистекао. Тиме он поставља и циљ власти. Дакле, само успеси и на унутрашњем и на међународном плану могу да одржавају легитимитет, као што успеси сина оправдају то што му је старозаветни отац поверио првенство.

Кључне речи: Свети Сава, Стефан Немања, Српска православна црква, примогенитура, легитимитет.

Ognjen Vujovic, PhD
Associate Professor,
University in Pristina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

SAINT SAVA AND THE INTERPRETATION THE NATURE OF AUTHORITY AND IT'S INHERITANCE IN THE NEMANJA'S STATE

Summary

The Nature of authority has always been the same. It aspire to create stronghold in all areas of society, aspires to absolutism. It builds many justifications for that purpose. In all the roles of society it recognizes only the masks it could take over if it is necessary. In order to justify its interference endeavor to control the past as well. It tries to enroot its legitimacy deep in the past.

The Roman *princeps* Augustus had ideologically established political power on the model of authority of father figure, *paterfamilias*. Since then the aspiration in Roman kingdom had been to keep the authority in political family of the *princeps* as the model of political *paterfamilias*.

In the Roman Empire (Byzantium) the ruler tend to identify with The Old Testament image of David and to identify with images of members of his sovereign family lineage. Here the authority of the Emperor is considered as the God's will. Besides that, long time ago that it has been noticed that Macedonian dynasty essentially stabilizes the principles of primogeniture. Anyhow, the only undoubtedly legitimacy is given by God's will.

The Authority of Nemanja and the ancestors from his lineage is interpretive as the God's will. Can it be doubted that God doesn't want the saint and the saint given lineage to be the authority. Independence of the Nemanjic's state and the independence of the

dynasty are inseparable from the independent Church. Saint Sava calls his father Nemanja the second Avram. Avram is the Old Testament role model, as well as David, Solomon and Joseph. It is interpreted that the God's help followed Nemanja during his all rule. The source of Nemanja's decision of who will inherit the throne is in the end the God's will, which is unrecognized for the human, and that in the practice means the will of family father figure. Father's decision could not be understood as something unquestionably without the support of autocephaly of Orthodox Church. Saint Sava justifies his father's decision by the good result which it provided. By that he bases the goal of authority. So, only both interior and international success can provide legitimacy, as well as the success of the son justify why the Old Testament father gave him the priority.

Key words: Saint Sava, Stefan Nemanja, Serbian Orthodox Church, primogeniture, legitimacy.

Др Зоран Чворовић, ванредни професор,
Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

УТИЦАЈ ЗАКОНОПРАВИЛА СВЕТОГ САВЕ НА РАЗВИТАК РУСКОГ ПРАВА

Апстракт: Полазећи од научно неспорне чињенице да се у основи Крмчије тзв. рјазањске редакције налази препис Савиног Законоправила који је 1262. године године бугарски деспот Свјатослав послао кијевском митрополиту Кирилу II, у раду се анализира утицај Законоправила Светог Саве на развитак руског права. Аутор, с једне стране, истражује непосредну примену у руској држави одредаба Савиног Законоправила посредством Рјазањске Крмчије. О непосредној примени сведоче, поред осталог, исписи из 1654. године појединих кривичних одредби Крмчије, који су по савету патријарха Никона упућени локалним војводама да би на основу њих судили, иако је још 1649. године донета кодификација Саборно Уложеније. Посебну пажњу аутор посвећује истраживању утицаја који је Савино Законоправило извршило на прве домаће руске правне зборнике, Судебнике од 1497. и 1550. године и Саборно Уложеније од 1649. године, проналазећи у њима реципиране одредбе Савиног Законоправила.

Кључне речи: Рецептција права, Законоправило Светог Саве, руско право, Судебници, Саборно Уложеније од 1649.

Zoran Cvorović, PhD
Associate professor,
Faculty of Law Kragujevac

THE IMPACT OF THE ST. SAVA'S ZAKONOPRAVILO (KRMCHIA) ON THE DEVELOPMENT OF RUSSIAN LAW

Summary

Starting from the scientifically indisputable fact that the basis of Krmchijas of so-called Ryazan redaction is a copy of the St. Sava's Zakonopravilo, sent by Bulgarian despot Svyatoslav to Kyivan Metropolitan Cyril II in 1262, the paper analyzes the influence of the Saint Sava's Zakonopravilo on the development of Russian law. The author, on one hand, explores immediate application of the provisions of the Sava's Zakonopravilo through the aid of Ryazan Krmchia in the Russian state. The direct application, among other things, is evidenced by the extracts from 1654 of certain criminal provisions of Krmchia, which were sent to the local dukes on the advice of Patriarch Nikon, to judge on the basis of them, although in 1649 the codification Saborno Ulozenije was made. The author pays special attention to the study of the influence that the Zakonopravilo of St. Sava made on the first domestic Russian legal codifications, the Sudebniks from 1497 and 1550, and Saborno Ulozenije from 1649, finding in them provisions taken from the Sava's Zakonopravilo.

Key words: Reception of Law, Zakonopravilo of St. Sava, Russian Law, Sudebniks, Saborno Ulozenije from 1649.

Др Владимир Ђурић, виши научни сарадник,
Институт за упоредно право Београд,

Василије Марковић,
Апсолвент Правног факултета Универзитета у Београду

АУТОНОМНО ПРАВО И ПРИВРЕДНА ДЕЛАТНОСТ ЦРКАВА И ВЕРСКИХ ЗАЈЕДНИЦА

Апстракт: У раду се обрађује правни оквир у којем цркве и верске заједнице и њихови субјекти могу да врше образовне, културне, издавачке, здравствене, поклоничке и друге делатности. Затим се, правносистематским сагледавањем одредби Устава РС, Закона о црквама и верским заједницама и релевантних одредби закона који уређују привредни делатност, уз помоћни упоредноправни приказ, нуде одговори на отворена питања генерисања правног субјективитета од стране цркава и верских заједница као и могућности да и оне и од њих на тај начин основани субјекти у правном животу при обављању привредних делатности завреде статус трговца у складу са субјективно-објективном дефиницијом из Закона о облигационим односима.

С тим у вези, аутори напослетку анализирају карактер и домете примене аутономног права цркава и верских заједница у погледу једне специфичне врсте делатности-оне привредне.

Кључне речи: цркве и верске заједнице, привредна делатност, привредни субјекти, аутономно право, појам трговца

Vladimir Djuric, PhD
Senior Research Associate
The Institute of Comparative Law in Belgrade,

Vasilije Markovic

Summary

The paper deals with the legal framework within which churches and religious communities and their subjects can carry out pilgrimage journeys, educational, cultural, publishing, healthcare and other activities.

Then, through a systematic review of the provisions of the RS Constitution, the Law on Churches and religious communities and the relevant provisions of the laws governing economic activity, with ancillary presentation of comparative law standards, the paper provides answers to open ended questions of generation of legal subjectivity by churches and religious communities, as well as the possibility for them and their, in thus way established subjects, to earn the status of a merchant in legal life while performing their economic activities, in accordance with the subjective-objective definition contained in the Law on contract and torts.

In this regard, authors finally analyze character and scope of implementation of the autonomous norms of churches and religious communities in terms of one specific type of activity -the economic one.

Key words: Churches and religious communities, economic activity, economic entities, autonomous law, merchant status

Др Ана Човић, виши научни сарадник,
Институт за упоредно право у Београду

МЕШОВИТИ БРАКОВИ У БРАЧНИМ ПРАВИЛИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Анстракт: Однос између црквеног и државног брачног права зависи од утицаја цркве и њеног односа са државом. Према Уставу Републике Србије наша држава је световна. Цркве и верске заједнице су одвојене од државе и ниједна религија се не може успоставити као државна или обавезна. Услови за закључење и престанак црквеног брака прописани су Брачним правилима Српске православне цркве. Као једнака могућност у Србији, црквени и грађански брак престају да постоје 1946. године, ступањем на снагу Основног закона о браку. До тада су свештеници имали улогу матичара, а матичне књиге рођених, венчаних и умрлих водиле су цркве и верске заједнице које су на захтев појединаца и државних органа издавале изводе из њих. Данас су супружници слободни да се пре или након закључења грађанског брака венчају у цркви, а сам црквени брак нема правних последица, као ни црквени развод брака, будући да је судски развод брака једини начин престанка пуноважног брака за живота супружника. Када говоримо о црквеном браку, интересантно је питање мешовитих бракова у међуверским односима и услова који су прописани за њихову пуноважност. Склапањем мешовитог брака у узајамни однос не ступају само две особе различите вере, већ и две верске заједнице чији прописи у овој области могу бити у сукобу. Разлог лежи у чињеници заинтересованости свих верских заједница да остваре свој утицај приликом регулисања мешовитих бракова који се

одобравају, али уз бројна ограничења, што наводи на закључак да као такви нису пожељни. У раду ауторка анализира одредбе Брачних правила Српске православне цркве којима се уређује ова област, и кроз упоредну анализу католичког канонског права и исламског шеријатског права даје потпунију слику о проблемима који се могу појавити када се закони умешају у љубав.

Кључне речи: црквено брачно право, државно брачно право, црквени брак, мешовити брак, брачна правила, Српска православна црква.

Ana Covic, PhD
Senior Research Associate
The Institute of Comparative Law in Belgrade

MIXED MARRIAGES IN THE MARRIAGE RULES OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH

Summary

The relationship between church and state marital law depends on the influence of the church and its relationship with the state. According to the Constitution of the Republic of Serbia, our country is secular. Churches and religious communities are separate from the state and no religion can be established as state or obligatory. The conditions for the conclusion and termination of church marriage are laid down in the Marriage Rules of the Serbian Orthodox Church. As an equal opportunity in Serbia, church and civil marriage ceased to exist in 1946, with the entry into force of the Basic Law on Marriage. Until then, priests had the role of registrar, and birth, marriage and death registers were kept by churches and religious communities who, at the request of individuals and governmental bodies, issued extracts from them. Today, spouses are free to marry in church before or after the marriage, and church marriage itself has no legal consequences, as does church divorce, since a judicial divorce is the only way to terminate a valid marriage for the life of the spouse. When it comes to church marriage, the issue of mixed marriages in interfaith relationships and the conditions prescribed for their validity is interesting. Not only are two persons of different faiths entering into a reciprocal relationship, but also two religious communities whose regulations in this area may conflict. The reason lies in the fact that all religious communities are interested in exercising their influence in regulating mixed marriages, but with numerous restrictions, which leads to the conclusion that they are not desirable as such. In this paper, the

author analyzes the provisions of the Marriage Rules of the Serbian Orthodox Church, and through a comparative analysis of Catholic canon law and Islamic Sharia law, gives a more complete picture of the problems that may arise when laws interfere with love.

Keywords: Church Marriage Law, State Marriage Law, Church Marriage, Mixed Marriage, Marital Rules, Serbian Orthodox Church.

Др Будимир Алексић, доцент,
Институт за српску културу, Никшић,

Др Дејан Ђуровић, асистент,
Факултет за менаџмент у спорту
Алфа БК Универзитет Београд

СВЕТОСАВСКА ТРАДИЦИЈА НА ПРОСТОРУ ДАНАШЊЕ ЦРНЕ ГОРЕ И РАЗЛОЗИ ЊЕНОГ ОСПОРАВАЊА

Апстракт: У раду се анализира осмовјековно присуство светосавског духовног и културног наслеђа насталог на тлу данашње Црне Горе, као и разлози негирања и злонамјерног интерпретирања тог наслеђа у последњих тридесетак година у Црној Гори. Анализа је показала да је светосавска традиција на том простору изузетно богата у вјерском, културном и политичком погледу, те да је културни и духовни индетитет Црне Горе заснован на светосавском наслеђу. То, за цјелокупни српски народ изузетно значајно културно и духовно наслеђе постало је, у периоду од 1990. до данас, предмет негирања, оспоравања и погрешног интерпретирања.

Кључне ријечи: Свети Сава, Црна Гора, српски народ, Српска православна црква, светосавска традиција.

BudimirAleksić, PhD
Assistant Proffesor
Institute for Serbian Culture, Nikšić,

Dejan Đurović, PhD
Assistant
Faculty of Sports Management
Alfa BK University Belgrade

SAINT SAVA'S TRADITION ON THE SPACE OF THE PRESENT DAY MONTENEGRO AND REASONS FOR ITS IMPUGNMENT

Summary

The subject of this work is analysis of eight-century long presence of the Saint Sava's spiritual and cultural heritage formed on the soil of present Montenegro, as well as the reasons for denial and malicious interpretation of that heritage in Montenegro in last thirty years. The analysis has shown that the Saint Sava's tradition on that place is extremely rich in religious, cultural and political view and that cultural and spiritual identity of Montenegro is based on the Saint Sava's heritage. So, in period from 1990 to the present day, that cultural and spiritual heritage so significant for the entire Serbian nation, has become the subject of denial, impugment and wrong interpretation.

Key words: Saint Sava, Montenegro, Serbian people, Serbian Orthodox Church, Saint Sava's tradition.

Др Далибор Ђукић, доцент,
Правни факултет Универзитета у Београду

АУТОКЕФАЛНОСТ ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКАВА У XIX И XX ВЕКУ

Апстракт: У раду су анализирани акти на основу којих су православне цркве стицале аутокефалност у XIX и XX веку. Циљ је да се идентификују сличности и разлике у процедури те да се из појединачних аката дедукују општа начела и правила о стицању статуса аутокефалне православне цркве. Акцент је стављен на следећа питања: ко подноси захтев за додељивање аутокефалности, на којим чињеницама се захтев заснива и на којим прописима се темеље томоси Цариградске патријаршије. У посебној глави анализирани су одредбе којима је регулисана унутрашња организација цркава које стичу аутокефалност. Основна хипотеза изнета у раду је да није могуће утврдити конкретна и општеприхваћена правила о начину стицања статуса аутокефалне цркве. Иако је реч о чисто црквеноправном питању, увек је узиман у обзир међународноправни положај државе на чијој територији ће аутокефална црква деловати, као и однос државних власти према њој. На крају је указано на чињеницу да сви анализирани акти одражавају дух јединства православне цркве.

Кључне речи: аутокефалија, томос, Цариградска патријаршија, помесне православне цркве.

Dalibor Djukić, PhD
Assistant Professor,
Faculty of Law, University of Belgrade

AUTOCEPHALY OF ORTHODOX CHURCHES IN 19TH AND 20TH CENTURIES

Summary

The paper deals with the acts on the basis of which orthodox churches acquired autocephaly in the 19th and 20th centuries. The aim is to identify similarities and differences in the procedure and to detect general principles and rules on granting the status of an autocephalous Orthodox Church. The questions examined in the paper addressed: the initiation of the process for granting autocephaly, on what facts the request is based and on what regulations the tomos of the Patriarchate of Constantinople is based. The separate chapter analyzes the provisions governing the internal organization of churches that acquire autocephaly. The basic hypothesis put forward in the paper is that it is not possible to detect generally accepted rules on how to obtain the status of an autocephalous church. Although it is a purely ecclesiastical issue, the international legal position of the state in whose territory the autocephalous church will operate, as well as the attitude of state authorities towards it, is always taken into account. Finally, it is pointed out that all the acts analyzed reflect the spirit of unity of the Orthodox Church.

Keywords: autocephaly, tomos, Patriarchate of Constantinople, local Orthodox churches.

Др Катарина Митровић, научни сарадник,
Центар за историјску географију и историјску демографију,
Филозофски факултет Београд

О ОСНИВАЊУ ЗЕТСКЕ ЕПИСКОПИЈЕ ИЗ ДРУГОГ

УГЛА

Апстракт: У научној литератури је до данас много пута указано на то да је Зетска епископија најстарија и једна од најзначајнијих епархија аутокефалне Српске архиепископије. Њу је основао архиепископ Сава Немањић 1220. године с нарочитим циљем да учврсти православље у приморским областима српске државе, које су се до тог тренутка налазиле под јурисдикцијом римске цркве. Приморске области су у црквеном погледу биле подељене између Барске архиепископије и Которске епископије. Ранији истраживачи су указивали на чињеницу да је за седиште новоустановљене епископије изабран запустели бенедиктински манастир на Превлаци код Тивта посвећен Светом арханђелу Михаилу, не улазећи у разлоге због чега је избор пао баш на тај сакрални комплекс. У овом раду учињен је покушај да се мотиви којима се први српски архиепископ руководио прикажу из нешто другачијег угла. Ослањање на древне бенедиктинске традиције свакако није представљало случајност. У раздобљу од два века бенедиктинци су на Превлаци изградили манастирски комплекс импозантних размера. Успоставили су чврсте везе с Котором као једним од најзначајнијих византијских урбаних центара на источној обали

Јадранског мора, административним и културним седиштем. Поред тога, бенедиктинци су се повезали с околним словенским становништвом. Њихова улога евангелизатора довела је до тога да су на простору Боке которске, граничном појасу између Дукље и Травуније, саградили читав низ мањих манастира, који су временом преузели улогу парохијских цркава. Бенедиктинци су овај комплекс напустили средном XI века. Разлози нису познати, али се свакако није радило о насиљу и прогонима, тако да су се напуштени објекти неколико деценија касније налазили у прилично добром стању. Када се одлучивао за место у које би поставио епископско седиште српске цркве у Приморју, Сава Немањић је на располагању имао велики мисионарски комплекс, који је наредних година и деценија вешто прилагођен потребама нове црквене организације.

Кључне речи: бенедиктинци, манастир Светог арханђела Михаила на Превлаци, оснивање Зетске епископије, Свети Сава.

Katarina Mitrović, PhD
Research associate,
Center for Historical Geography and Historical Demography, Faculty
of Philosophy, Belgrade

ON FOUNDING OF THE ZETA BISHOPRIC FROM ANOTHER ANGLE

Summary

Many sources in the scientific literature mention Zeta Bishopric as the oldest and one of the most important eparchies of the autocephalous Serbian Archbishopric. It was founded by the Archbishop Sava Nemanjić in 1220, with a special objective to strengthen the Orthodox religion in the littoral regions of the Serbian state, which had previously been under the Roman church authority. In the questions of jurisdiction, the littoral regions were divided between the Bar Archdiocese and the Kotor Bishopric. So far, researchers have indeed pointed to the fact that the neglected Benedictine monastery in Prevlaka near Tivat, dedicated to St. Archangel Michael, was selected as seat of the newly established bishopric, but they have not pondered much on the reasons behind the choice of this particular sacral complex. This paper is an attempt to lay out the motives of the first Serbian Archbishop for such a decision, from a slightly different angle. Relying on the old Benedictine traditions was definitely not a mere coincidence. For over two centuries, the Benedictines had been building a monastery complex of an imposing size in Prevlaka. They had established solid ties with Kotor, as one of the most significant Byzantine urban, administrative and cultural centres on the East coast of the Adriatic

Sea. Furthermore, the Benedictines had also established good ties with the surrounding Slavic population. Their evangelizing efforts had resulted in raising of a large number of smaller monasteries along the border belt between Dioclea and Travunia, in the Bay of Kotor, which took over the role of parish churches over time. The Benedictines left this complex at the start of the 11th century. The reasons for this are not known, but they definitely did not include violence or prosecutions, and the deserted buildings were still in good shape several decades later. When making the decision about where to place the bishopric seat of the Serbian church in the Littoral, Sava Nemanjić had at his disposal a great missionary complex, which was skilfully adapted to the needs of a new church organisation over the coming years and decades.

Key words: Benedictines, monastery of St. Archangel Michael in Prevlaka, founding of the Zeta bishopric, Saint Sava

Др Милан Рапајић, доцент,
Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

УРЕЂЕЊЕ (УПРАВНА ОРГАНИЗАЦИЈА) СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Апстракт: У раду се указује на најзначајније целине (из црквеног права) које се односе на уређење (управну организацију) Српске православне цркве. Наша црква има ранг Патријаршије на чијем челу се налази поглавар. Српском православном црквом се управља на основу више докумената (књига, аката, правила), попут Светог писма и Светог предања према учењу свете Православне цркве ... Устава Српске православне цркве ...

У Српској православној цркви тела и органи се деле на црквено-јерархијска и црквеносамоуправна.

Патријарх, Свети архијерејски сабор, Свети архијерејски синод, Велики црквени суд, епархијски архијереј, викарни архијереј, Епархијски црквени суд, архијерејски намесник, парох, настојатељ манастира и манастирско братство, чине црквено-јерархијска тела и органе. У Црквено - самоуправна тела спадају: Патријаршијски савет, Епархијски савет, Црквено-општински савет и Црквено-општински управни одбор.

Аутор сваком од ових тела и органа посвећује пажњу, указујући на њихове надлежности, поступак избора, евентуалне смене и одређене санкције. У закључку се указује на сложену структуру Српске православне цркве која се вековима мењала и прилагођавала потребама православне вере, верника, и духа времена.

Кључне речи: организација, Српска православна црква, црквена тела и органи, Патријарх, Свети архијерејски сабор, Свети архијерејски синод, Велики црквени суд.

Milan Rapajic, PhD

Assistant Professor at the Faculty of Law, University of Kragujevac

**ARRANGEMENT (ADMINISTRATIVE ORGANIZATION)
OF THE SERBIAN ORTHODOX
CHURCH**

Summary

The paper points to the most important entities (ecclesiastical law) related to the organization (administrative organization) of the Serbian Orthodox Church. The Serbian Orthodox Church is governed by several documents (books, acts, rules), such as Scripture and Sacred Tradition, according to the teaching of the Holy Orthodox Church ... of the Constitution of the Serbian Orthodox Church ...

In the Serbian Orthodox Church, bodies and organs are divided into church-hierarchical and ecclesiastical self-government.

Patriarch, Holy Bishop's Council, Holy Synod of Bishops, Grand Church Court, Diocesan Bishop; Vicar Archbishop; Diocesan Church Court; the bishops' denominator; the parish priest, the aspirant of the monastery and the monastery fraternity comprise church-hierarchical bodies and organs.

The Church Self-Governing Bodies include: Patriarchal Council, Diocesan Council, Church-Municipal Council and Church-Municipal Steering Committee.

The author pays attention to each of these bodies and bodies, pointing out their competencies, the election procedure, possible dismissals and certain sanctions. The conclusion points to the complex structure of the Serbian Orthodox Church, which has been changing and adapting for centuries to the needs of the Orthodox faith, believers, and the spirit of the times.

Key words: organization, Serbian Orthodox Church, ecclesiastical bodies and organs, patriarch, Holy Council of Bishops, Holy Synod of Bishops, The Great Church Court.

Др Душко Челић, доцент,
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у
Косовској Митровици, Правни факултет

ГОЛГОТА И АКТУЕЛНИ ПРАВНИ СТАТУС СВОЈИНЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Апстракт: Присвајање материјалних добара из природе, као прастари начин настанка својине, био је услов опстанка првих људских заједница и цивилизација. Људска заједница не може нормално функционисати ни опстајати, без правила која се односе на држање, коришћење и располагање материјалним добрима. Еволуција и развој људске цивилизације, од свог настанка до данас, нераскидиво су везани са еволуцијом својинских права.

Борба за животни простор у дугој и бурној историји Срба и Албанаца на просторима некадашњег средишта српске државности и духовности – на Косову и Метохији, свој одраз нашла је и у погледу насилних промена својинскоправних односа на земљишту као најзначајнијег природног ресурса сваке људске заједнице. Овај рад је покушај да се осветле историјске мене и актуелни правни статус својине најзначајније институције српског народа – Српске православне цркве на подручју Косова и Метохије.

Српски средњовековни владари су из личне побожности и оданости вери, цркву искрено и свесрдно помагали и даривали. Подижући велелепне храмове и дарујући им бројна и економски снажна имања – метохе, трудили су се да

овоземаљским животом заслужи вечни живот. Почевши од Хотачског метоха, који је основан Хиландарском повељом из 1198. године, па до средине XV-ог, столећа, постоји велики број историјских извора о установљењу више десетина црквених имања, на територији данашње јужне српске покрајине. Улога црквених имања на Косову и Метохији у српском средњовековном друштву била је вишеструка. Њихов значај био је не само верски, већ и политички, економски и културолошки. Током векова турске окупације, и поред спорадично гарантованих "имовинских привилегија" од централних власти, многе манастирске зграде и храмови су уништени а велики део манастирских имања је узурпиран и одузет. Посебно су драматичне друштвене прилике по српско становништво и његове институције, па тиме и по опстанак Српске православне цркве и њених (не само) имовинских права на Косову и Метохији, биле последњих деценија Отоманске окупације као и за време Другог светског рата када је српско становништво било масовно прогоњено и лишено елементарних људских права, укључујући и право својине. Тежину положаја Српске православне цркве на Косову и Метохији илуструје и чињеница да је изменом Устава Албанске православне цркве од 4. априла 1944. године, Епархија Рашко-призренска постала "*de iure*", њен део.

Након Другог светског рата, комунистичке власти Југославије су у области својинских односа, предузеле радикалне мере. Спроведен је концепт "општенародне" односно државне или друштвене својине, на рачун приватне својине која је била сведена на тзв. личну својину. То је учињено мерама државне принуде као што су: конфискација, национализација, колективизација и у знатној мери експропријација. Посебно су на удару колективистичких мера била својинска права цркава и верских установа и организација.

Према подацима Комисије за прикупљање података о имовини одузетој црквама и верским заједницама, коју је Влада Републике Србије формирала 2004. године, у периоду од 1945. до 1999. године, Српској православној цркви на простору Косова и Метохије, одузето је пољопривредно, шумско и грађевинско земљиште у укупној површини од 5.255,49 хектара.

Својина црква и манастира на подручју Косова и Метохије претрпела је и по неколико "власничких" и фактичких промена. У етнички чистим срединама, те непокретности су данас у поседу Албанаца. Тако се, примера ради, на некадашњем манастирском имању Високих Дечана, налази готово читаво данашње насеље Дечани у коме је седиште истоимене општине. Остатак одузете имовине је преведен у државну својину или је додељен друштвеним предузећима. Символично, како би се прекинуо сваки континуитет са вишевековним правом својине и историјском духовном вертикалом, из званичног назива Покрајине, 1971. године уклоњена је реч Метохија, која је накнадно, 1990. године, враћена. Након 10. јуна 1999. године, Привремена управа Уједињених нација на Косову и Метохији (УНМИК), а након 17. фебруара 2008. године и *de facto* власти на Косову и Метохији (самопроглашене албанске власти), спровеле су противправну "приватизацију" државне и друштвене својине, грубо кршећи правни оквир Србије и права предходних власника, без предходно спроведене реституције, односно обештећења.

Кључне речи: Српска православна црква; Косово и Метохија, метоси, својина, узурпација, онфискација, "приватизација", УНМИК, самопроглашене албанске власти.

Duško ČELIĆ, PhD
Assistant Professor,
University of Priština - Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

**CRUCIFIXION AND THE CURRENT LEGAL STATUS OF
THE PROPERTY OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH
IN KOSOVO AND METOHIA**

Summary

The appropriation of material goods from nature, as the ancient way of property creation, was a condition for the survival of the first human communities and civilizations. Human community can not function normally nor survive, without the rules that are related to the holding, use and disposal of material goods. The evolution and development of the human civilization, from its creation until today, inextricably are linked with the evolution of property rights.

Struggle for living space in the long and turbulent history of the Serbs and Albanians on the territory of the former center of Serbian statehood and spirituality - in Kosovo and Metohija , has found its reflection also in terms of violent changes of property relations on the land as one of the most important natural resource of every human community. This paper is an attempt to shed light on the historical changes and the current legal status of the property of the most significant institution of the Serbian people - the Serbian Orthodox Church in Kosovo and Metohija.

The Serbian medieval rulers , out of personal piety and devotion to the faith, have helped and gave the church sincerely and wholeheartedly. Raising the magnificent temples and giving them

numerous and economically strong estates which were called *metoxs*, they tried with earthly life to deserve the eternal one. Starting from Metox of Hotcha, which was founded with Hilandars Charter from 1198. , up to the middle of 15th century, there is a great number of historical sources on the establishment of dozens of metoxs, on the territory of nowadays southern Serbian province. The role of metoxs on Kosovo and Metohija in the Serbian medieval society was the manifold. Their importance was not only religious, but also politically, economically and culturally. During the centuries of Turkish occupation, and in addition to sporadic guaranteed “property privileges” of the central government , many monastery buildings were destroyed while a large part of the monastery estates was usurped and confiscated. Especially were dramatic social opportunities for the Serbian population and its institutions , and therefore the survival of Serbian Orthodox Church and of its (not only) property rights on Kosovo and Metohija , over the last decades of the Ottoman occupation and the time of the Second World War when the Serbian population were massively persecuted and deprived of basic human rights, including the right to property. The gravity of the position of the Serbian Orthodox Church in Kosovo and Metohija is illustrated by the fact that by the amendment of the Constitution of the Albanian Orthodox Church from April 4, 1944, , the Diocese of Raska-Prizren become ‘*de iure*’ a part of it.

After World War II, the communist authorities of Yugoslavia have taken radical changes in the field of property relations. The concept of “people’s” or in fact state or social property has been set in motion on the count of private property which has been reduced to the so-called personal property. This has been done with the measures of state compulsory which are: confiscation, nationalization, collectivization and in considerable measure of expropriation. Especially were exposed to the collectivist measures the ownership rights of churches and religious institutions and organizations.

According to data from the Commission for data-collecting on the assets which are confiscated from churches and religious communities, which the Government of the Republic of Serbia established in 2004, in the period from 1945 to 1999, stripped 5.255,49 ha of the agricultural, forest and building land, of Serbian Orthodox Church on Kosovo and Metohija.

Ownership of churches and monasteries on the territory of Kosovo and Metohija has also suffered a couple of "ownership" and factual changes. In ethnically clean environments, these properties are now in Albanians possession. That is how, for example, in what was used to be a monastary property High Decani, is now almost the entire village of Decani in which is the seat of the homonymous municipality. The rest of the seized property was converted into state property or it is given to social enterprises. Symbolically, in order to break any continuity with the centuries long law of property rights and historical spiritual vertical, from the official title of the Province, in 1971 was removed the word Metohija , which is subsequently 1990, restored. After 10 June 1999, the Interim Administration and the United Nations Mission in Kosovo (UNMIK), and after 17 February 2008 and the *de facto* authorities in Kosovo and Metohija (the self-proclaimed Albanian authorities) , have carried out illegal "privatization" state and social property, grossly violating the legal framework of Serbia and the rights of previous owners, without previously implemented restitution, or compensation.

Key words: Serbian Orthodox Church, Kosovo and Metohija, metoxs, property, usurpation, confiscation, "privatization", UNMIK, self-proclaimed Albanian authorities.

Протојереј-ставрофор, др Велибор Џомић,
Правни савјет Митрополије Црногорско-Приморске, Цетиње.,
доцент, Факултет за државне и европске студије, Подгорица

УСТАВ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ ОД 1931. ГОДИНЕ

Апстракт: После завршетка Првог светског рата и ослобођења Српских Земаља и Крајина, створени су услови да се, након другог османског укидања Пећке Патријаршије од 1766. године, обнови Пећка, Српска Патријаршија на простору њене историјске канонске јурисдикције. Већ крајем 1918. године, српски архијереји су се добровољно изјаснили за друго обновљење или васпостављање Пећке Патријаршије. У обновљену Пећку Патријаршију су ушле митрополије и епархије које су до тада своју мисију вршиле у аутокефалној Православној Цркви у Краљевини Србији, али и у Карловачкој Митрополији и Православној Цркви у Краљевини Црној Гори, које нису имале аутокефални статус, али су, услед околности изазваним другим османским укидањем Пећке Патријаршије, самостално деловале. Осим њих, у састав обновљене Патријаршије су, сходно томосу Васељенске Патријаршије од 1922. године, ушле и митрополије и епархије Скопска, Рашко-Призренска, Велешко-Дебарска, Пелагонијска, Преспанско-Охридска, Полијанска, Стумичка, део Воденске Митрополије, Босанска, Херцеговачка, Зворничка и Бањалучко-Бихаћка, које су се до тада налазиле у саставу Васељенске Патријаршије. Такође, на основу одлуке Далматинско-Буковинске Митрополије, у састав обновљене Патријаршије су ушле и епархије Бококоторска и Задарска.

Пред Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве се, након другог обновљења Пећке Патријаршије (1918-1922.г.) и свеправославног прихватања тог историјског чина,

наметнула се потреба за израдом Устава СПЦ као специфичног унутрашњег општег црквено-правног акта. Уставом СПЦ су се морали нормирати основи црквено-правне организације у складу са канонима Православне Цркве, одлукама Архијерејског Сабора обновљење Патријаршије и томосом Васељенске Патријаршије од 1922. године.

Припрема Устава СПЦ је започета 1921. године у време Патријарха Српског Димитрија, а усвојен је и ступио је на снагу 1931. године у време Патријарха Српског Варнаве. У току припреме Устава, израђено је више нацрта овог општег црквеног акта, а на изради Устава су били ангажовани црквени великодостојници (Митрополит Дабро-Босански Евгеније, Митрополит Црногорско-Приморски Гаврило, Епископ Вршачки Митрофан и други), али и гласовити правници и универзитетски професори права тог времена попут Слободана Јовановића, Живојина Перића и других.

Припрема Устава СПЦ није текла једноставно, а ни без проблема, који су се највише пројављивали у покушају државне власти да утиче на израду тог општег црквено-правног акта. Неопходно је да се има у виду да су, током 19. века и примене уставног система државне Цркве, државне власти у Кнежевини и Краљевини Србији једнострано доносиле законе којим су регулисана сва унутрашња питања црквене организације. У материјално-правном смислу, несумњиво је да се радило о уставној материји Цркве, али је највећи проблем тих општих правних аката био у томе што су доношени од стране државних органа као ненадлежних за унутрашња црквена питања. У тим актима је видљиво задирање државних властине само у организациона него и у бројна канонска питања Цркве. У Кнежевини Црној Гори, кнез Никола је као апсолутистички монарх, почетком 20. века, донео два црквена устава којим су регулисана питања унутрашње црквене организације. И у њима је видљиво задирање државне власти у канонска питања Цркве без икаквог канонског утемељења. И у овом случају се радио о

црквеној уставној материји, али су и ти акти донети од ненадлежног државног органа.

После другог обновљења Патријаршије, црквени орган - Свети Архијерејски Сабор СПЦ - усвојио је 1931. године Устав СПЦ, али је краљ Александар I Карађорђевић 1929. године пре тога, након суспендовања Видовданског устава и успостављања тзв. шестојануарског режима, прогласио Закон о Српској Православној Цркви.

Уставом СПЦ од 1931. године су нормиране основе организационог устројства обновљене Српске Патријаршије, патријаршијских и епархијских јерархијских и самоуправних органа, црквених општина, манастира, парохија и друга важна црквена материја. Иако по свему личи на државни устав, Устав СПЦ од 1931. године није највиши правни акт Српске Православне Цркве, јер није изнад Светог Писма, Светих Канона Цркве и Законоправила Светога Саве, које је и даље на снази. У погледу систематике, Устав СПЦ је састављен од шест поглавља - основне одредбе, устројство власти, тела и органа СПЦ, црквене кривице и казне, црквена просвета, црквена имовина и прелазна наређења и завршне одредбе.

Уставом СПЦ су, поред осталог, регулисане све три гране црквене власти која се у Цркви првенствено схвата као служење. Законодавну власт врши Свети Архијерејски Сабор, извршну власт врши Свети Архијерејски Синод, а судску власт врше црквени судови - епархијски и Велики црквени суд - на чијем се челу налазе епископи, а у њиховом саставу се налазе свештеници.

У осмовековној историји Српске Православне Цркве већ скоро читав век, у нормативном изразу, припада Уставу СПЦ. Овај црквени општи правни акт је од његовог ступања на снагу 1931. године претрпео више измена и допуна. Због битно измењених друштвених и државно-правних околности после Другог светског рата, Устав СПЦ од 1931. године, који спада у категорију "лабавих" устава, у већем броју чланова је измењен и

допуњен од Светог Архијерејског Сабора СПЦ као највишег црквеног надлежног органа 1947. године за време Патријарха Српског Гаврила. Током неколико претходних деценија, на основу Устава СПЦ су донети и Устав Православне Охридске Архиепископије, Устав Српске Православне Цркве за Северну и Јужну Америку, Устав Митрополије Аустралијско-Новозеландске и статут епархија у дијаспори. Такође, на основу Устава СПЦ су донети и бројни нижи општи правни акти Српске Православне Цркве, који су и данас на снази. Свети Архијерејски Сабор СПЦ је 2011. године донео одлуку о ревизији Устава СПЦ, која се налази у завршној фази.

Устав СПЦ је донет у држави монархијског облика владавине, а мењан је више пута у држави републиканског облика владавине. Такође, Устав СПЦ и данас, након разбијања и распада социјалистичке Југославије, има своју правну снагу и у државама које су настале после 1991. године. Устав СПЦ као аутономноправни црквени општи правни има своје место и у свим државама Европе, Америке и Аустралије у којима постоје и делују епархије Српске Православне Цркве. Несумњиво, Устав СПЦ је важан црквени општи правни акт и спада у област аутономног права које савремене државе признају и гарантују му, као и осталим аутономноправним актима других цркава и верских заједница, судску заштиту. Уставом СПЦ се, поред осталог, већ скоро читав век штити и чува јединство Српске Православне Цркве.

Кључне речи: Српска Православна Црква, Патријаршија, канони, томос, црквени устав.

Protopresbyter-stavrophor Velibor Dzomic, PhD

The Legal Team of the Metropolitan of Montenegro and the Littoral.,
Assistant professor, Faculty of Administrative and European Studies
(FDES), Podgorica

CONSTITUTION OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH 1931

Summary

At the end of the First World War and after the second Ottoman termination of the Serbian Patriarchat (1776), the Serbian lands were liberated, setting the conditions to reestablish the Serbian Patriarchat in Pec, Kosovo and Metohija, on the territory of its historical canonical jurisdiction. In late 1918, Serbian bishops voluntarily spoke out in favor of the second reunification of the Serbian Patriarchat. Part of the Serbian Patriarchat became the Metropolitanate and dioceses that carried out their mission independently within the autocephalous Orthodox Church in the Kingdom of Serbia as well as within the Karlovci Metropolitanate and the Orthodox Church in the Kingdom of Montenegro, which did not have autocephalous status but were acting independently due to the circumstances under Ottoman occupation. In addition, pursuant to a 1922 decision of Constantinople Patriarchat, part of the reestablished Patriarchat became another dioceses.

Prior to the Holy Assembly of the Serbian Orthodox Church (SOC), the need arose for the creation of a Constitution. This constitution had to specify the basis of the legal organization within the Church in accordance with the canons of the Orthodox Church

and with the decisions of the reunified SOC Gathering and Constantinople Patriarchat. Preparation of the Constitution started in 1921 in the time of the Serbian Patriarch Dimitrije and entered into force in 1931 in the time of Serbian Patriarch Varnava. There were several drafts of this legal act before the final draft was adopted. Those involved in the drafting process were representatives of the Church as well as distinguished lawyers and university professors of the time.

Preparation of the Constitution of the SOC was neither easy nor simple, especially as state authorities sought to interfere with the procedure. Notably, during the 19th century, state authorities were adopting laws that were exclusively regulating the internal affairs of the church. State authorities even sought to regulate numerous canonical issues. At the same time in Montenegro, Duke (King) Nikola, who was the head of an absolute monarchy, introduced two constitutions for the Church that regulated canonical questions in a manner without canonical foundation. Even as the SOC adopted the new constitution in 1931, King Alexandre I adopted a law on the SOC after he suspended the state's constitution.

The 1931 SOC Constitution regulated the basis of the Church's organization as well as the function of the Church's organs, Church municipalities, monasteries, dioceses and other important questions. In terms of its structure, the SOC Constitution was organized into six chapters: basic norms, Church authorities, organs of the Church, penalties, Church education and schooling, property and final norms. This Constitution was not the highest legal authority of the SOC because it remained bound by to the Holy Script and canons of the Church as well as the Saint Sava Canon. Moreover, it introduced three branches of power (legislative, executive, and judicial), which were understood as serving each other.

The SOC Constitution underwent numerous changes during the last century. In 1947, after WWII, the Constitution was amended during the time of the Patriarch Gavriilo. During the next two decades, new constitutions were adopted, including the Constitution

of the Ohrid Archdiocese, the Constitution of the SOC for North and South America, the Constitution of the Metropolitanate of Australia-New Zealand, and statutes of other dioceses. Moreover, several other church legal acts based on the SOC Constitution were adopted. In 2011, the decision was made to amend the SOC Constitution and today, that process is at its end. The SOC Constitution was adopted in the time of monarchy, changed through the republican state, and remained in force as a legally binding document through the breakup of the Socialistic Federal Republic of Yugoslavia.

Today, this Constitution remains in force in all the states where the Serbian Orthodox Church exists and functions. It is a part of autonomous law and is respected as such in a diverse and numerous variety of national states today. As any other autonomous act, the judicial protection of this Constitution is guaranteed by the state's legislations and authorities. Among others, this Constitution has served to enable unity of the SOC for the past century.

Key words: Serbian Orthodox Church, Patriarchat, canons, tomos, constitution.

Др Срђан Младеновић,
Центар за црквене студије - Ниш

ПОВЕЉЕ ЦРКВАМА И МАНАСТИРИМА – Сведочанства
српске државности на просторима Косова и Метохије у
средњем веку.

Апстракт: Повеље српских владара, великаша и високих црквених великодостојника црквама и манастирима који су имали своје поседе на територији данашње АП Косово и Метохија јесу прворазредни историјски извори, својеврсни правни споменици и неисцрпна ризница топонима, патронима, оронима. Осим за историју Српске цркве, они су изузетно важни и за историју српског права и српске књижевности. Поготово је њихов значај велики у данашњим злехудим временима када силници разни покушавају да српском народу отму не само овај део српског отачаства већ и свако сећање на њега као колевке и језгра српске државности. Своје поседе на Косову и Метохији имали су манастири у самој Србији, али и ван ње. У раду ћемо навести све оне повеље које се тичу поседа на Косову и Метохији.

Кључне речи: Повеље, Црква, историја, поседе, Косово и Метохија.

Srdan B. Mladenović, PhD
Center for Church studies – Niš

THE CHARTERS ISSUED TO CHURCHES AND MONASTERIES –

*testemonies of Serbian statehood in the territory of Kosovo and
Metohija in the Middle Ages.*

Summary

Charters from serbian rulers and nobility issued in churches and monasteries in Kosovo and Metohija in middle ages are first-class historical, law and literary sources. This charters are also a real treasure trove names of villages, the personal names of habitans, and names of rivers and mountains in Kosovo and Metohija in middle ages. Their importance is even greater today for conservation of serbian past and statehood on this region. In this labor we will present all of charters who are about Kosovo and Metohija in middle ages.

Key words: Charters, Church, history, properties, Kosovo
and Metohija.

Радица Недељковић,
докторанд, асистент,
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Филозофски факултет

Невена Настић,
докторанд,
професор филозофије у средњој школи „Никола Тесла“ -
Лепосавић

ПРАВОСЛАВНА РЕЛИГИЈА У ВРЕМЕНИМА ДЕХРИСТИЈАНИЗАЦИЈЕ

Апстракт: Један од најутицајнијих српских социолога данас, Слободан Антонић, за описивање оно што се стварно дешава у Западним друштвима - планско одвајање грађана од хришћанске вере и побожности и активан рад на порасту антихришћанског безверја користи термин *дехристијанизација*.. Дакле, уместо појма *секуларизација* који конотира спонтанитет, овај појам подразумева да је реч о *пројекту*, о својеврсном антихришћанском притиску, а његово средиште је у системској елити Империје, тачније, у оним структурама које одржавају или стварају норме. Човека „Новог доба“, култивисаног вредностима такозване културе Запада, у највећој мери данас поробљава хедонизам. У постмодерном добу креатори Новог светског поретка врло добро су уочили кобну црту човекову у виду неограничене жеље за задовољствима. У том смислу, хедонизам користе као средство друштвеног инжињеринга, посебно надзирања и дисциплиновања гомиле (Фуко). Данас се влада тако што се стварају задовољни робови, о чему посебно пише

Хаксли у делу *Врли нови свет*. Та лажна сугестија слободе у мноштву баналних уживања (слобода да се дивно проводим – Хаксли) представља врхунац обмане. Јер човек је и даље само роб данас у служби спектакла. Хедонизам, који се промовише као највиша друштвена вредност, посебно поткопава темеље православља. Помахнитали механизам хедонистичког лудила, та цивилизацијска „грозна суботом увече“ у своју мрежу уплела је и православне хришћане, а механизам кварења уграђује се у темеље православља. Православље, првенствено као религија љубави (а љубави нема без жртве) нас кроз аскезу уздиже до радости. Хедонизам не познаје шта је истинска радост јер тежи тренутном задовољству без напора, и презире сваки напор и аскезу. Хедонизам слави телесност, а души одриче вредност, чиме поткопава темељ вере - бесмртност људске душе. Намера рада је да се покаже да је у симулакруму Имерије (о којој посебно пишу Негри и Харт) врши темељна дехристијанизација, а да је у том процесу најрадикалније угрожено православље, које је Империја својим заводљивим сензацијама уплела у своју мрежу. Због тога је од изузетне важности да, како нам поручује Свети Игњатије, упознамо дух времена и проучимо га, да би, ако је то могуће, избегли његов утицај.

Кључне речи: Ново доба, дехристијанизација, хедонизам, православље, пројекат.

Radica Nedeljković,
PhD student, Assistant,
University of Prishtina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Philosophy

Nevena Nastic,
PhD student,
Professor of philosophy High School Nikola Tesla - Leposavic

ORTHODOX RELIGION IN THE TIMES OF DECHRISTIANIZATION

Summary

One of the most influential Serbian sociologists today, Slobodan Antonic, who describes what is really happening in Western societies: planned separation our citizens from Christian faith and piety, and active work on the rise of anti-Christian unbelief, use the term de-Christianization. So, instead the term of secularization that connotes spontaneity, this term implies that it is a project, a kind of anti-Christian pressure, and the center is in the systemic elite of the Empire, more precisely, in those structures that maintain or create norms. The man of the "New Age" cultivated by the values of the so-called culture of the West, to the greatest extent today, enslaves hedonism. In the postmodern era, the creators of the New World Order very well saw the fatal line of man in the form of an unlimited desire for pleasure. In this sense, they use hedonism as a means of social engineering, especially to controll and to discipline the crowd (Fuko). Today it is easy to rule in the way that satisfied slaves are produced, and Huxley writes about it in the book "Brave New World". That false suggestion of freedom in a multitude of banal pleasures (the freedom to have a wonderful time - Huxley) is

the culmination of a deception. man is still only a slave, today in the service of the spectacle. Hedonism, promoted as the highest social value, he especially undermines the foundations of Orthodoxy. The mechanism of hedonistic madness, that civilizing "Saturday night fever" has implicated Orthodox Christians in its network, and the corruption mechanism is being incorporated into the foundations of Orthodoxy. Orthodoxy, primarily as a religion of love, raises us to joy through asceticism. Hedonism does not know what true joy is, because it seeks instant pleasure without effort, and despises every effort and austerity. Hedonism celebrates corporeality and denies the soul value, thus undermining the foundation of faith - the immortality of the human soul. The intention of the paper is to show that in the simulacrum of Imeria (about which Negri and Hart write separately), fundamental dechristianization is carried out, and that in this process the most radical threat is Orthodoxy, which the Empire has entwined with its seductive sensations into its net. As St. Ignatius says, let us know the spirit of the times and study it, so that if it's possible, we can avoid its influence.

Key words: New Age, dechristianization, hedonism, Orthodoxy, project

Протојереј Јован Пламенац,
Митрополија Црногорско-приморска

СТО ГОДИНА УСПОСТАВЉАЊА ЈЕДИНСТВА ПЕЋКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Апстракт: Ослобођењем српског народа од турског и аустро-угарског ропства, и потом оснивањем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, створени су услови за духовно и административно уједињење шест црквених цјелина укоријењених у Пећкој патријаршији, која је укинута 1766. године. Тај процес трајао је од 1918. до 1920. године.

Ових шест црквених цјелина су опстале у различитим државним и црквеним системима. Након укидања Пећке патријаршије, Карловачка митрополија је *de facto* постала самостална, али не и аутокефална *de iure*; Цетињска митрополија је функционисала самостално, али никада није била и аутокефална *de iure*; Црква у Србији је била прво аутономна, а потом, једина од ових шест цјелина, и аутокефална *de iure*; Црква у Босни и Херцеговини је била аутономна; Црква у Далмацији и Боки Которској је имала вјерске слободе; Црква на простору Косова и Метохије и Македоније је у турском ропству и под управом Васељенске патријаршије остала све до балканских ратова 1912. и 1913. године.

На Првој конференцији у Сремским Карловцима 18. децембра 1918. године епископи су основали Привремен одбор, чији задатак је био да изврши припреме уједињења дјелова Српске цркве из области које су ушле у састав Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. На Другој конференцији, која је одржана у Београду 26. маја 1919 године, формирали су Средишњи архијерејски сабор уједињене Српске православне цркве.

Одлуку Средишњег архијерејског сабора уједињене Српске православне цркве о успостављању јединства Пећке патријаршије озваничио је регент Александар Карађорђевић краљевским указом од 17. јуна 1920. године. Јединство Пећке патријаршије свечано је проглашено 12. септембра 1920. године.

За првог патријарха обновљене српске Патријаршије изабран је Београдски митрополит Димитрије Павловић.

Цариградски патријарх Мелентије IV 19. фебруара 1922. године издао је томос којим је призната аутокефална уједињена Српска православна црква.

Кључне ријечи: Српска православна црква, Пећка патријаршија, Патријарх Димитрије Павловић.

Protopresbyter Jovan Plamenac,
Metropolitan of Montenegro and the Littoral

ONE HUNDRED YEARS OF THE ESTABLISHING THE UNITY OF THE PATRIARCHATE OF PEĆ

Summary

Liberating Serbian people from the enslavement of Turkey and Austro-Hungarian Empire, and subsequently establishing the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, the conditions were created for spiritual and administrative unity of six ecclesiastic provinces rooted in the Patriarchate of Peć, which was abolished in 1766. This process lasted from 1918 till 1920.

These six ecclesiastic provinces survived in different state and ecclesiastical systems. After the abolishing of the Patriarchate of Peć, the Metropolitanate of Karlovci de facto became independent, however not also autocephalous de iure; the Metropolitanate of Cetinje functioned independently, but it was never autocephalous de iure; the Church in Serbia was at first autonomous and then it was the only one of these six provinces which became autocephalous de iure; Church in Bosnia and Herzegovina was autonomous; Church in Dalmatia and Boka Kotorska had freedom of religion. Church on the territory of Kosovo and Metohia and Macedonia remained in Turkish enslavement and under the government of the Ecumenical Patriarchate of Constantinople until the Balkan Wars in 1912 and 1913.

On the First Conference in Sremski Karlovci on 18 December 1918, the bishops founded the Temporary Council, whose assignment was to make the preparations for the Unity of the parts of the Serbian Church from the areas which formed the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. On the Second Conference,

which was held in Belgrade on 26 May 1919, they formed the Central Bishops' Council of the united Serbian Orthodox Church.

The decision of the Central Bishops' Council of the United Serbian Orthodox Church on the establishing the Unity of the Patriarchate of Peć was authenticated by the regent Aleksandar Karadjordjevic with the Royal Act from 17 June 1920. The unity of the Patriarchate of Peć was ceremoniously declared on 12 September 1920.

Metropolitan of Belgrade, Dimitrije Pavlovic, was elected as the first Patriarch of the re-established Serbian Patriarchate.

The Patriarch of Constantinople, Meletius IV granted the Tomos on 19 February 1922 which officially recognized the autocephalous unified Serbian Orthodox Church.

Key words: Serbian Orthodox Church, the Patriarchate of Peć, Patriarch Dimitrije Pavlovic.

Горан Киковић,
Српско историјско - културно друштво кнез Никола Васојевић,
Беране

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА И ИСТИНА О ЊЕНОЈ АУТОКЕФАЛНОСТИ У ЦРНОЈ ГОРИ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Апстракт: Црногорска митрополија се налазила у Српској патријаршији у Пећи до 1766. године када је укинуо турски султан Мустафа трећи. У раздобљу од 1766. до 1920. године она је егзистирала самостално али признање аутокефалности није добила из Цариграда. Митрополит црногорско-приморски носи титулу егзарха Пећког трона управо у том контексту. Зато су неосноване тврдње да је наводна ЦПЦ била аутокефална црква.

Кључне речи: Пећка патријаршија, Српска православна црква, Црна Гора

Goran Kiković,
Serbian Historical and Cultural Society Prince Nikola Vasojević,
Berane

**THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH AND THE TRUTH
ABOUT ITS AUTOCEPHALY IN MONTENEGRO
THROUGHOUT HISTORY**

Summary

The Metropolitanate of Montenegro was part of the Serbian Patriarchate of Peć until 1766, when it was abolished by Turkish Sultan Mustafa the Third. During the period between 1766 and 1920 the Metropolitanate existed independently, but did not receive recognition of autocephaly from Constantinople. The Metropolitan Bishop of Montenegro and the Littoral bears the title of Exarch of the Throne of Peć precisely for that reason.

Key words: Patriarchate of Peć, Serbian Orthodox Church, Montenegro.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

**ЗБОРНИК САЖЕТАКА
“800 ГОДИНА АУТОКЕФАЛНОСТИ СРПСКЕ
ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ“**

Правни факултет Универзитета у Приштини са
привременим седиштем у Косовској Митровици.

Тираж 50

ISBN 978-86-6083-061-8